

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/213595,Sybiracy-1940-Swiadectwa-Niezwytcieczonych-na-portalu-IPN-opowiedzianeipngovpl.html>
19.03.2026, 19:39

Sybiracy 1940. Świadectwa Niezwyciężonych na portalu IPN opowiedziane.ipn.gov.pl

10 lutego 1940 r. władze sowieckie rozpoczęły masową deportację obywateli polskich do północnych obwodów Rosji i na zachodnią Syberię. W czasie transportu umierali z zimna, głodu i wyczerpania... Prezentujemy trzy wyjątkowe fragmenty historii z niehumanitarnej ziemi. Po więcej wejdź na portal Archiwum Historii Mówionej IPN - Opowiedziane - zobacz relacje naocznych świadków tych dramatycznych wydarzeń.

[Deportacje II Wojna Światowa](#) [Kazachstan](#) [Kościół](#) [Kresy](#) [Okupacja sowiecka](#) [Syberia](#) [Szlaki Nadziei](#) [Odyseja Wolności](#) [Terror](#) [Władysław Anders](#)

10.02

Maria Teresa Jasionowicz

Luty 1940 roku, Kresy. O czwartej nad ranem do domu rodzinnego Marii Jasionowicz wchodzi sowieccy żołnierze. Dokonują rewizji, jednocześnie kazać matce i dzieciom pakować najpotrzebniejsze rzeczy. Po godzinie wszyscy suną saniami w kierunku pociągu, który wywiezie ich na nieznany i nieprzyjazny Sybir. W domu zostaje tylko dziadek-staruszek, którego żołnierze uznają za niezdolnego do pracy. Nigdy już nie będzie im dane go ujrzeć.

Pełna relacja Marii Teresy Jasionowicz znajduje się na portalu opowiedziane.ipn.gov.pl

Henryk Bułhak

Kolejna sowiecka wywózka kresowych Polaków na wschód. Jedenastoletni Henryk wraz z matką i babcią zostają zabrani nocą z ich domu w Nowogródku i przewiezieni na dworzec kolejowy. Późnym wieczorem kolejnego dnia transport rusza w kierunku Baranowicz. Do Krasnojarskiego Kraju pociąg jedzie dwa tygodnie. Czas ten Henryk spędza blisko małego okienka w ścianie bocznej wagonu. Pociąg jedzie na wschód przez Stołpce, Mińsk, Orszę, Smoleńsk, mija przedwojenną polską granicę, od czasu do czasu zatrzymuje się na małych stacjach. Miejscowa ludność w odruchu serca rzuca do okienek wagonów żywność...

Pełna relacja Henryka Bułhaka znajduje się na portalu opowiedziane.ipn.gov.pl

Ryszard Pasek

W 1940 roku, 12-letni wówczas Ryszard Pasek spędza wiele tygodni w zimnym wagonie, który wywozi Polaków na Wschód... Wewnątrz kilka rodzin, prycze, a na środku piecyk węglowy. Przy tym płacz, strach i głód. Na niektórych stacjach widzi, jak chowają umarłych...

Pełna relacja Ryszarda Paska znajduje się na portalu opowiedziane.ipn.gov.pl

Wyjątkowe relacje Marii Teresy Jasionowicz, Henryka Bułhaka, Ryszarda Paska oraz wielu innych Świadków Historii opowiadających o deportacjach i łagrach na Wschodzie pod linkiem:

<https://opowiedziane.ipn.gov.pl/ahm/tags/5030,deportacje-i-lagry.html>

* * *

Opowiedziane.ipn.gov.pl jest narzędziem, które pozwala na zapoznanie się z archiwalnym zasobem IPN w zakresie historii mówionej. Umożliwia spojrzenie w przeszłość oczami świadków, którzy dotyczą najważniejszych zagadnień polskiej historii: II wojna światowa, wywózki Polaków

na wschód ZSRS, zbrodnia katyńska, ratowanie Żydów przez Polaków w czasie Holocaustu, rzeź wołyńska, powstanie warszawskie, opozycja w PRL, Solidarność oraz szeregu innych wydarzeń.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Centrala

Deportacje, II wojna światowa, Okupacja sowiecka

Notacje